

prima instanță: Iu. Palade

dosarul nr. 2ra-1590/17

instanța de apel: M. Ciugureanu, M. Anton, G. Dașchevici

Î N C H E I E R E

04 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Luiza Gafton, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către reprezentantul Auricăi Borgan, avocatul Anatol Lupașcu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Auricăi Borgan împotriva lui Victor Negru cu privire la partajarea averii comune, încasarea unei sulte bănești, încasarea a 1/2 cotă-parte din veniturile Întreprinderii Individuale „Negru Victor” pentru perioada anilor 2012-2015 și a cheltuielilor de judecată,

și la cererea reconvențională a lui Victor Negru împotriva Auricăi Borgan cu privire la delimitarea cotelor părți din averea comună, acordarea unei sulte bănești echivalentă cu valoarea cotei-părți corespunzătoare, cu transmiterea dreptului exclusiv de proprietate asupra imobilelor și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de către Victor Negru, casată hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 15 februarie 2016 în partea admiterii acțiunii inițiale și respingerii cererii reconvenționale și emisă în această parte o nouă hotărâre de respingere a acțiunii inițiale și admitere a acțiunii reconvenționale,

c o n s t a t ă :

La data de 16 aprilie 2015, Aurica Borgan a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Victor Negru cu privire la partajarea averii comune, încasarea unei sulte bănești, încasarea a 1/2 cotă-parte din veniturile ÎI „Negru Victor” pentru perioada anilor 2012-2015 și a cheltuielilor de judecată.

În motivare acțiunii reclamanta a indicat că, în perioada anilor 2001-2010, a fost căsătorită cu pârâtul, iar la data de 19 aprilie 2010 prin hotărâre judecătorească a fost desfăcută căsătoria, divorțul fiind trecut în Registrul de stare civilă cu nr. 71 din 13 mai 2010.

Menționează că, în cadrul examinării cauzei de desfacere a căsătoriei nu a solicitat partajul averii, deoarece urma să fie realizat pe cale amiabilă.

Invocă că, în timpul căsătoriei au dobândit în comun cu soțul următoarele bunuri imobile: teren cu numărul cadastral 2901311.068 cu suprafața de 0,0986 ha, și construcțiile cu numerele cadastrale 2901311.068.01 cu suprafața de 163,1 m.p. și 2901311.068.02 cu suprafața de 49,1 m.p., amplasate pe str. M. Frunze 8, or. Cimișlia.

Relevă că, la data de 20 februarie 2002, în timpul căsătoriei, pârâtul a înființat ÎI „Negru Victor”, iar conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 680 din 26 februarie 2002 a fost procurat terenul cu numărul cadastral 2901309.205 cu suprafața de 0,252 ha și construcția cu numărul cadastral 2901309.205.01, amplasate în or. Cimișlia, str. Nicolae Iorga, unde activează o brutărie și o moară, din activitatea cărora ea, în calitate de coproprietar, beneficia de venituri.

Susține că, după desfacerea căsătoriei, au estimat cu pârâtul că, proprietatea lor comună valorează 250 000 Euro, totodată, acesta obligându-se să procure 1/2 cotă-parte a reclamantei la suma de 125 000 Euro, însă i-a achitat doar suma de 75 000 Euro, ulterior, urmând să-i achite încă 50 000 Euro.

Afirmă că, ÎI „Negru Victor” a înregistrat în anul 2012 un venit în sumă de 40000 lei, în anul 2013 în sumă de 180 000 lei și în anul 2014 în sumă de 70 000 lei.

Solicită partajarea bunurilor proprietate comună pe cote-părți, prin atribuirea lui Victor Negru a tuturor bunurilor și încasarea din contul lui Victor Negru în beneficiul Auricăi Borgan a unei sulțe bănești în mărime de 50 000 Euro, precum și 1/2 cotă-parte din veniturile ÎI „Negru Victor” pentru perioada anilor 2012-2015 și a cheltuielilor de judecată.

Pe parcursul examinării cauzei reclamanta și-a concretizat cerințele solicitând încasarea din contul pârâtului a sumei de 36 000 Euro, pentru bunurile proprietate comună în devălmășie, neachitată conform înțelegerii amiabile privind partajarea averii comune la momentul divorțului, precum și 1/2 cotă-parte din veniturile ÎI „Negru Victor” pentru perioada anilor 2012-2015 și a cheltuielilor de judecată.

La data de 01 septembrie 2015 și 17 decembrie 2015, Victor Negru a depus împotriva Auricăi Borgan cerere reconvențională, prin care a solicitat delimitarea cotelor-părți din proprietatea în devălmășie formată din bunurile imobile cu numerele cadastrale 2901311.068, 2901311.068.01, 2901311.068.02, 2901309.205, 2901309.205.01, atribuirea Auricăi Borgan a unei sulțe bănești în sumă de 1 145 474,32 lei sau echivalentul a 54 119,88 Euro și încasarea din contul Auricăi Borgan în beneficiul său a sumei de 34 880 Euro, cu titlu de îmbogățire fără justă cauză.

Menționează că, nu recunoaște pretinsa înțelegere între părți referitoare la partajul averii comune privind achitarea sulței de 125 000 Euro, deoarece, valoarea acestora este mai mică, invocând rapoartele de evaluare a bunurilor imobile dobândite în timpul căsătoriei cu reclamanta, întocmite în anul 2015.

Invocă că, conform recipiselor, a achitat Auricăi Borgan suma de 89 000 Euro, în contul a 1/2 cotă-parte din averea comună, sumă care este cu mult mai mare decât costul real al acesteia. Astfel, susține că, a achitat reclamantei în plus suma de 34 880 Euro, aceasta îmbogățindu-se fără justă cauză, sumă care urmează să-i fie restituită.

Relevă că, între părți nu a fost încheiată vreo înțelegere în privința achitării a 1/2 din veniturile brutării și morii, or, el personal investea în această afacere atât până la desfacerea căsătoriei cât și după.

Prin hotărârea Judecătorei Cimișlia din 15 februarie 2016 acțiunea inițială a fost admisă parțial și a fost partajată averea comună a părților prin atribuirea Auricăi Borgan a sulte bănești în sumă de 125 000 Euro și lui Negru Victor i-au fost atribuite toate bunurile imobile și mobile dobândite în timpul căsătoriei, au fost încasate din contul lui Victor Negru în beneficiul Auricăi Borgan sulta bănească în sumă de 36 000 Euro pentru cota-parte din averea comună în devălmășie, ce aparține Auricăi Borgan, acumulată pe parcursul căsătoriei, care constituie 34,7 % din suma de 125 000 Euro asupra căreia au convenit părțile în momentul divorțului și suma de 71 680 lei cota-parte din veniturile ÎI „Negru Victor” pentru perioada anilor 2012-2014, proporțional achitării anterioare de către Victor Negru a sulte bănești convenite inițial de către părți, precum și taxa de stat în sumă de 5 000 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 17 200 lei.

În partea încasării cotei-părți din veniturile întreprinderii pentru perioada anului 2015 a fost admisă cererea cu stabilirea ulterioară a sumei concrete după formula: venitul anual al întreprinderii urmează să fie împărțit la doi și rezultatul înmulțit cu 0,347.

Au fost încasate din contul lui Victor Negru taxa de stat în sumă de 21405,40 lei și din contul Auricăi Borgan taxa de stat în sumă de 4 050 lei.

În rest acțiunea inițială a fost respinsă.

A fost respinsă acțiunea reconvențională.

Prima instanță admițând cerința cu privire la partajarea averii comune și încasarea unei sulte în mărime de 36 000 Euro, și-a argumentat concluzia prin faptul că, în momentul divorțului părțile au convenit asupra faptului că, bunurile proprietate comună în devălmășie vor rămâne în totalitate în proprietatea exclusivă a lui Victor Negru, însă acesta în schimb va achita Auricăi Borgan o sultă de 125 000 Euro, valoarea căreia a fost stabilită de comun acord de părți, fapt confirmat de către părți în cadrul ședinței de judecată, cât și prin achitarea de către pârât în mai multe rate a unei părți din suma stabilită și, anume, în mărime de 89 000 Euro, fără a contesta valoarea acesteia.

Admițând parțial cerința cu privire la încasarea a 1/2 cotă-parte din veniturile ÎI „Negru Victor”, prima instanță și-a argumentat concluzia prin faptul că, la momentul adresării în judecată, sulta bănească stabilită de către părți a fost achitată de către Victor Negru în proporție de 65,3%, adică restanța constituie 34,7%.

Prima instanță respingând acțiunea reconvențională în partea delimitării cotelor părți din bunurile imobile menționate, a reiterat că cotele părți sunt stabilite prin lege.

De asemenea, prima instanță respingând cerința lui Victor Negru cu privire la stabilirea unei sulte bănești în baza raporturilor de evaluare a bunurilor imobile, și-a argumentat concluzia prin faptul că, raporturile de evaluare prezentate nu stabilesc valoarea reală a tuturor bunurilor partajate, ci numai valoarea de lichidare a bunurilor imobile, ceea ce ține de evaluarea celorlalte bunuri ce au rămas în posesia lui Victor Negru, nu au fost prezentate actele de evaluare, astfel, încercând să limiteze partajul averii numai la partajul bunurilor imobile ca construcții neutilizate în momentul divorțului.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2017 a fost admis apelul declarat de către Victor Negru, casată hotărârea primei instanțe în partea admiterii acțiunii inițiale și respingerii acțiunii reconvenționale și emisă în această parte o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă acțiunea inițială și admisă acțiunea reconvențională. Au fost delimitate cotele-părți din proprietatea în devălmășie formată din bunurile cu numerele cadastrale 2901311.068, 2901311.068.01, 2901311.068.02, 2901309.205, 2901309.205.01 și a fost atribuit Auricăi Borgan o sultă bănească în suma totală de 1145474,32 lei sau echivalentul a 54 119,88 Euro, au fost încasate din contul Auricăi Borgan în beneficiul lui Victor Negru suma de 34 880 Euro echivalentul în lei moldovenești la data executării hotărârii, cu titlu de îmbogățire fără justă cauză și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 18 750 lei. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Instanța de apel și-a argumentat concluzia prin faptul că, bunurile imobile litigioase au fost procurate de foștii soți în timpul căsătoriei și constituie proprietate comună în devălmășie a soților, cotele cărora se consideră egale, iar la partajarea bunurilor fiecărei părți îi revine 1/2 cotă-parte. Totodată, părțile și-au manifestat acordul la atribuirea imobilelor în beneficiul lui Victor Negru, cu încasarea în beneficiul Auricăi Borgan a unei sulte bănești.

Astfel, instanța de apel a reiterat că, conform raporturilor de evaluare nr. 179/10 din 28 mai 2010 și nr. 1511/18-87C din 18 noiembrie 2015, valoarea totală a bunurilor imobile cu numerele cadastrale 2901311.068, 2901311.068.01 și 2901311.068.02 din str. M. Frunze 8, or. Cimișlia și 2901309.205 și 2901309.205.01 din str. N. Iorga constituie suma de 2 290 949 lei iar sulta de 1/2 ce îi revine Auricăi Borgan constituie suma de 1 145 474,32 lei, echivalentul a 54 119,88 Euro, însă conform recipiselor anexate la materialele cauzei, acesteia i-a fost achitată suma totală de 89 000 Euro, deci cu 34 880,12 Euro mai mult decât valoarea sultei pe care este îndreptățită să o încaseze, sumă ce urmează a fi încasată în beneficiul lui Victor Negru.

Respingând pretenția cu privire la încasarea a 1/2 cotă-parte din veniturile ÎI „Negru Victor” pentru anii 2012-2015, instanța de apel și-a argumentat concluzia prin faptul că, deși întreprinderea a fost fondată în timpul căsătoriei,

intimata nu a dovedit calitatea sade fondator al acestei întreprinderi în calitate de membru al familiei fondatorului Victor Negru, mai mult, aceasta, la data de 30 iunie 2010 a încasat de la Victor Negru suma de 72 000 Euro, astfel, încât aceasta a beneficiat de sulta bănească ce depășea valoarea bunurilor comune utilizate în activitatea întreprinderii individuale și nu este îndreptățită de a pretinde 1/2 din veniturile obținute, făcând trimitere la prevederile art. 13 alin. (2) și art. 14 alin. (1) și (2) ale Legii cu privire la întreprinderi și întreprinderi.

La 05 iunie 2017, reprezentantul Auricăi Borgan, avocatul Anatol Lupașcu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată și ilegală, deoarece au fost aplicate eronat normele de drept material.

Menționează că, instanța de apel la emiterea deciziei, eronat nu a luat în considerație acordul părților cu privire la partajul averii comune în baza înțelegerii benevole, concluzionând că, raportul aprobat la data divorțului cade sub incidența normelor de drept ce reglementează natura juridică a contractului matrimonial și urma, în mod obligatoriu, a fi supus autentificării notariale, deoarece acordul dat nu poate însuși forma juridică a unui contract matrimonial, or, conform prevederilor art. 27 din Codul familiei, contractul matrimonial este convenția încheiată benevol între persoanele care doresc să se căsătorească sau între soți, în care se determină drepturile și obligațiile patrimoniale ale acestora în timpul căsătoriei și /sau în cazul desfacerii acesteia.

În acest sens, invocă că, acordul enunțat a fost încheiat între părți după încetarea căsătoriei și, anume, la data de 30 iunie 2010, iar căsătoria a fost desfăcută la data de 19 aprilie 2010.

Mai relevă că, acordul dat, constituie o tranzacție amiabilă asumată și realizată în mod benevol de ambele părți, care avea ca scop soluționarea problemei partajului averii comune a foștilor soți, ambii având calitatea de coproprietari în devălmășie asupra bunurilor deținute în proprietate în timpul căsătoriei. Or, conform prevederilor art. 1331 alin. (1) și (2) din Codul civil, tranzacția este contractul prin care părțile previn un proces ce poate să înceapă, termină un proces început sau rezolvă dificultățile ce apar în procesul executării unei hotărâri judecătorești. Pentru încheierea tranzacției se cere capacitatea necesară de a dispune de obiectul tranzacției.

Afirmă că, în timpul căsătoriei, părțile au dobândit în comun bunurile imobile enunțate, au fondat ÎI „Negru Victor” și au organizat funcționarea unei mori și a unei brutării, procurând și instalând din sursele și contribuțiile ambilor a utilajului necesar, precum și bunurile mobile, inclusiv trei mijloace de transport, dintre care un automobil de teren procurat nou, mobilă în casa de locuit și de serviciu, precum și toate bunurile de preț aflate în casa de locuit și rămase în posesia și folosința intimatului după divorț.

În acest context, susține că, actul juridic realizat de ambele părți este unul absolut legal și obligatoriu pentru ambele părți, fiind statuat inclusiv conform prevederilor art.25 alin.(1) și (2) din Codul familiei, care stipulează că, împărțirea proprietății în devălmășie a soților poate fi făcută atât în timpul căsătoriei, cât și după desfacerea ei, la cererea oricărui dintre soți. Proprietatea în devălmășie poate fi împărțită în baza acordului dintre soți, iar conform prevederilor art. 361 alin. (3) din Codul civil, în cazul în care unuia dintre coproprietari îi este atribuită o parte reală mai mare decât cota sa parte, celorlalți coproprietari li se atribuie o sultă.

Susține că, foștii soți, în calitate de coproprietari devălmași a bunurilor, care constau nu numai din averea imobiliară ci și din bunurile mobile, activitatea de afaceri, toate dobândite cu efortul și contribuția comună, au fost îndreptățiți să-și estimeze singuri, fără intervenția terților, valoarea proprietății comune supuse partajului, consemnând, astfel, decizia luată în comun în acordul de partajare a bunurilor din 30 iunie 2010.

Astfel, consideră că, în mod corect și absolut justificat au estimat costul bunurilor comune, care urmau a fi partajate, stabilind prețul integral al acestor bunuri la propunerea intimatului, în mărime de 250 000 Euro, ultimul, însușindu-și imediat după divorț dreptul de proprietate asupra întregii averi și asupra afacerii, garantându-i recurenteii compensația financiară prin sulta echivalentă cu 125 000 Euro.

Invocă că, instanța de apel greșit și-a argumentat soluția doar în baza raporturilor de evaluare a bunurilor imobile, prezentate de intimat, or, în aceste raporturi de evaluare sunt estimate doar valoarea bunurilor imobile, a construcțiilor dar nu și a celor mobile și nici valoarea afacerii, mai mult, acestea au fost efectuate la solicitarea intimatului în alte scopuri și fără coparticiparea recurenteii.

Mai invocă că, raporturile de evaluare a bunurilor imobile au fost întocmite în anul 2015 și nu la data divorțului - 19 aprilie 2010, sau la întocmirea acordului de partajare - 30 iunie 2010, perioade de timp care atestă pe piață prețuri absolut diferite la bunurile imobile.

Relevă că, instanța de apel neîntemeiat a raportat calculele estimate conform raporturilor de evaluare a bunurilor imobile la cursul valutar existent la data emiterii deciziei, deoarece acesta este diferit de cel valabil la data încheierii acordului de partajare a bunurilor, încasând ilegal din contul recurenteii suma de 34 880 Euro în beneficiul intimatului cu titlul de îmbogățire fără justă cauză. Or, prevederile art. 1389 din Codul civil reglementează alte raporturi juridice, referindu-se la dreptul de a cere restituirea prestației, stipulând că, persoana care, fără temei legal sau contractual, a dobândit ceva ca urmare a executării unei prestații de către o altă persoană (prestator) sau a realizat în alt mod o economie din contul altuia este obligată să restituie acestei alte persoane ceea ce a primit sau a economisit.

Astfel, consideră că, norma citată nu este relevantă spețe, or, recurenta a dobândit legal sulta bănească atribuită de către intimat, care a fost realizată în baza unui acord amiabil și liber exprimat de către ambele părți.

Consideră eronată concluzia instanța de apel precum că, deși ÎI „Negru Victor” a fost fondată în timpul căsătoriei, Aurica Borgan nu a dovedit calitatea de fondator a acestei întreprinderi în calitate de membru al familiei.

Califică ca contradictorii concluziile instanței de apel precum că, la data de 30 iunie 2010, recurenta a încasat de la Victor Negru suma de 72 000 Euro, astfel, a beneficiat de sulta ce depășea valoarea bunurilor comune utilizate în activitatea întreprinderii individuale, motiv din care aceasta nu este îndreptățită de a pretinde încasarea a 1/2 din veniturile obținute în cadrul ÎI „Negru Victor”, bunurile utilizate în activitatea întreprinderii aparținând deja intimatului, mai mult, aceste concluzii contravin și prevederilor art.20 din Codul familiei.

Prin referința depusă la data de 30 august 2017 Victor Negru a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul a fost depus în termen, or, din materialele cauzei nu poate fi stabilită cu certitudine momentul comunicării deciziei contestate pentru a determina respectarea termenului de declarare a recursului.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către reprezentantul Auricăi Borgan, avocatul Anatol Lupașcu nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către reprezentantul Auricăi Borgan, avocatul Anatol Lupașcu, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul reprezentantului Auricăi Borgan, avocatul Anatol Lupașcu ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către reprezentantul Auricăi Borgan, avocatul Anatol Lupașcu se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu

Luiza Gafton

Mariana Pitic